

# Cumhuriyet Üniversitesi

## Açık Erişim Sistemi Yönergesi

### Amaç

**Madde 1)** Cumhuriyet Üniversitesi adresli bilimsel ve entelektüel bilgilerin derlenmesi, uzun dönemde korunarak bilgiye erişimin güvence altına alınması ve bu doğrultuda kurumumuz bilimsel ve entelektüel bilgi birikiminin geniş kitlelerce paylaşılmasını hedeflemektedir. Bu yönerge Cumhuriyet Üniversitesi akademik, idari personelleri ve öğrencileri tarafından üretilen bilimsel ve entelektüel çalışmaların, Kütüphane bünyesinde oluşturulan Kurumsal Arşive elektronik ortamda aktarılmasına ve açık erişime sunulmasına ilişkin esas ve usulleri düzenler.

### Kapsam

**Madde 2)** Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi; üniversite mensuplarının, üniversitede çalıştıkları süre içinde gerçekleştirdikleri ve/veya Cumhuriyet Üniversitesi'nce doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenen tüm Cumhuriyet Üniversitesi adresli çalışmaları kapsar. Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nin içeriği aşağıdaki materyallerden oluşur:

- Bilimsel dergilerde yayınlanmış makaleler,
- Yayınlanma aşamasında olan makaleler (yayın kabulü alanlar),
- Yüksek lisans, doktora, tıp uzmanlık, diş hekimliği uzmanlık, sanatta yeterlilik tezleri vb.
- Konferans bildirileri,
- Seminer metinleri,
- Teknik notlar,
- Proje çalışmaları,
- Kitaplar,
- Kitap içindeki bölümler,
- Ödüllü çalışmalar,
- Patent belgeleri,
- Açık ders materyalleri,
- Diğerleri (afiş, slayt, video, broşür, ses kaydı vb.)

### Dayanak

**Madde 3)** Bu yönerge, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4/c ve 42/d maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

### Tanımlar

**Madde 4)** Bu yönergede adı geçen:

- Açık Erişim:** Araştırmacıların, bilimsel yayınların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık İnternet aracılığıyla ücretsiz olarak erişebilmelerini,
- Açık Erişim Sistemi:** Cumhuriyet Üniversitesi'nin ürettiği, bilimsel çıktıların dijital ortamda toplandığı, saklandığı, indekslendiği, uzun dönem korunduğu ve dağıtımının sağlandığı hizmetler bütününi içeren açık erişim sistemini,
- Cumhuriyet Üniversitesi Mensubu:** Cumhuriyet Üniversitesi akademisyenlerini, idari personelini, yüksek lisans ve doktora öğrencilerini,
- Depolama:** Cumhuriyet Üniversitesi akademisyenlerinin, idari personelinin, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin bilimsel ve entelektüel katkı sağladığı çalışmalarını Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde depolama sürecini,
- İvedi Arşivleme/Opsiyonel Erişim:** Akademik çalışmaların birer kopyasının yayın tarihinden geç olmamak koşulu ile Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde depolanması sürecini,
- Kurumsal Arşiv:** Bir kurumun ürettiği bilimsel literatürünün dijital ortamda toplandığı, saklandığı, indekslendiği, korunduğu ve dağıtımının sağlandığı hizmetler dizisini içeren bir sistemi ifade eder.
- Kişisel Arşivleme:** Bir Cumhuriyet Üniversitesi mensubunun entelektüel katkı sağladığı çalışmasını Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde depolamasını içeren süreci,
- Akademik Çalışma:** Cumhuriyet Üniversitesi mensuplarının yaratıcı faaliyetleri ve aldıkları fonlar sonucu ortaya çıkardıkları tüm araştırma sonuçlarını,
- Ambargo:** Araştırma sonuçlarının belli bir süre (6-12 ay) erişime kapalı olmasını ifade eder.

## Açık Erişim Sisteminde Yetki ve Sorumluluklar

### Madde 5) Cumhuriyet Üniversitesi Mensupları:

- a) Cumhuriyet Üniversitesi mensupları buldukları yıl içerisinde gerçekleştirdikleri bilimsel ve entellektüel çalışmalarını, açık erişime sınırlı ya da tam metin olarak veya belirli bir süreden sonra erişime açılma hakkı kendileri tarafından belirlenmek koşuluyla en geç o öğretim yılı sonuna kadar Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemine aktarırlar. Ancak patent başvurusu yapılması düşünülen çalışmalar başvuru gerçekleştikten sonra, patent yayını ile aynı tarihte kurumsal arşive aktarılır.
- b) Cumhuriyet Üniversitesi yüksek lisans ve doktora tezleri ile birlikte tıp ve diş hekimliğinde uzmanlık ve sanatta yeterlilik tezleri bitirildiğinde, ilgili birimler (dekanlıklar ve enstitüler) tarafından en geç bir ay içerisinde Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne aktarılmak zorundadırlar. Ancak patent başvurusu yapılması düşünülen çalışmalar başvuru gerçekleştikten sonra patent yayını ile aynı tarihte kurumsal arşive aktarılır.
- c) Cumhuriyet Üniversitesi mensupları birden fazla kurumdan, birden fazla yazarın işbirliği ile yaptıkları çalışmaları Cumhuriyet Üniversitesi kurumsal arşivine aktarır.
- d) Birden fazla Cumhuriyet Üniversitesi mensubu tarafından gerçekleştirilmiş çok yazarlı çalışmalarda kaynağın kurumsal arşive aktarılması sorumluluğu başyazara aittir.
- e) Her Cumhuriyet Üniversitesi Mensubu, bilimsel ve entelektüel katkı sağladığı tüm akademik çalışmalarını, ambargo ve benzeri koşullar nedeniyle sınırlandırılmış veya tamamen engellenmiş olmadığı sürece son sürümlerini Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne aktarılmasını onaylar.
- f) Her Cumhuriyet Üniversitesi mensubu bilimsel ve entelektüel katkı sağladığı çalışmasının Cumhuriyet Üniversitesi Kurumsal Açık Erişim Sistemi'nde kamuya açık olarak dağıtım ve koruma prensiplerine uygun olarak kaydedilmesini kabul eder.
- g) Yasal koşullar çerçevesinde, her Cumhuriyet Üniversitesi mensubu çalışmalarını yayıncılarla yapmış olduğu anlaşmaların koşullarını ihlal etmeyecek şekilde tüm dünyada geçerli bir lisans anlaşması ile Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne aktarılmasına onay verir.

### Madde 6) Açık Erişim / Ambargo Süresi Sonunda Açık Erişim:

Cumhuriyet Üniversitesi, araştırmalarını "açık erişim" seçeneği ile yayımlamak isteyen mensuplarını destekler. Yazarların yayıncılarla yaptıkları anlaşmalar ve depolama seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim, "kamuya açık erişim" ve "ambargo süresi sonunda açık erişim" (ambargo süresi 12 ayı geçmemelidir) olmak üzere iki başlıkta uygulanır.

### Madde 7) Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı:

- a) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 4/c maddesine göre üniversiteler: bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek için yüksek düzeyde araştırma yapmak ve sonuçlarını yaymakla; 42/d maddesine göre de kurumun bilimsel ve entelektüel birikimini eksiksiz derleme altına almakla görevlidir. Bu çerçevede Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi çalışması ile bu gerekliliği yerine getirmekle sorumludur.
- b) Cumhuriyet Üniversitesi mensuplarını Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nden haberdar etmek amacıyla, bilgilendirme kılavuzları hazırlar, gerekli tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarını yapar.
- c) Cumhuriyet Üniversitesi mensuplarının Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne aktardıkları bilimsel ve entelektüel çalışmaların kayıtlarını Açık Arşivler Girişimi Üst Veri Harmanlama Protokolü (OAI-PMH) standartlarına göre kontrol eder. Gerekli durumlarda düzeltme için Cumhuriyet Üniversitesi mensuplarıyla birlikte çalışır.
- d) Yıl içinde öğretim elemanlarının Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne kaydettikleri bilimsel ve entelektüel çalışmaları, eğitim-öğretim yılı sonunda hazırlanan performans değerlendirme raporları ile karşılaştırmak suretiyle kontrol eder.
- e) Yıllık performans değerlendirme raporunda bulunan ancak Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde bulunmayan çalışmaları listeler. Bu listeleri, öğretim elemanlarının konudan haberdar edilmesi ve gerekli işlemlerin yapılması amacıyla bölüm başkanlıklarına gönderir.
- f) Yüksek lisans ve doktora tezleri ile birlikte tıp ve diş hekimliğinde uzmanlık ve sanatta yeterlilik tezlerinin elektronik kopyalarının Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne aktarılmadığı durumlarda, öğrencilerin çıkış belgeleri Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'na onaylanmaz.
- g) Açık Erişim Sistemi çalışmasına yönelik olarak diğer üniversite ve kurumlarla yapılacak anlaşma ve işbirliği çalışmaları Rektörlük onayına sunulmak üzere Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

### Madde 8) Bölüm Başkanlıkları:

- a) Öğretim elemanlarının yayınlarını Cumhuriyet Üniversitesi Kurumsal Açık Erişim Sistemi'nde depolamaları için bilgilendirme ve takibini yapar.

- b) Öğretim elemanlarının tamamlanmış yıllık faaliyet (bölümdeki tüm akademik çalışma) raporlarının bir kopyasını kütüphaneye iletir.
- c) Kütüphane tarafından gönderilen talepleri inceler ve öğretim elemanlarına gerekli uyarıları yapar.

**Madde 9) Bilgi İşlem Daire Başkanlığı:**

Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi yazılımının kurulumu, güncellenmesi, yedeklenmesi, uzun dönem korunarak saklanması, güvenliğinin sağlanması ve Ulusal Akademik Arşiv sistemine açık erişim standartlarında veri aktarılması süreçlerini yürütür.

**Açık Erişim Sisteminin Yararları**

**Madde 10)**

- a) Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi ile Cumhuriyet Üniversitesi bünyesinde üretilen akademik çıktılarının elektronik arşivinin oluşturulması.
- b) Bu yayınlara serbest, kolay, hızlı ve ücretsiz olarak erişim sağlanması yoluyla, Üniversitenin bilimsel çalışmalarının geniş kitlelerin erişimine sunulması.
- c) Araştırmacıların Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde yer alan bilimsel çalışmalarının daha yaygın kullanılmasıyla, daha çok atıf almalarında yönlendirici olunması.
- d) Üniversite tarafından yurt içinde ve yurt dışında yapılan bilimsel çalışmalardan evrensel düzeyde haberdar olunmasını sağlayarak Üniversitenin gerçek bilimsel performansının yansıtılması.
- e) Üniversitedeki akademisyenlerin daha önce yayınlanmamış, ancak bilimsel içerikte olduğu düşünülen konferans ve ders notu gibi bilimsel etkinliklerinin elektronik ortamda yayınlanmasına olanak tanınması.
- f) Üniversitedeki akademisyenlerin açık erişim ortamlarında yayın yapmaya özendirilmesi.
- g) Uluslararası açık erişim protokol ve projelerinde Cumhuriyet Üniversitesi'nin katılım ve katkılarının sağlanması ve ulusal anlamda bu yöndeki çalışmalara öncülük edilmesi.

**Yayınlama ve Yararlanma Hakkı**

**Madde 11) Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde bilgi kaynaklarını yayınlanma ve onlardan yararlanma hakkı aşağıda belirlenen koşullarda gerçekleştirilir:**

- a) Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ndeki çalışmaların tam metinlerine serbest erişim, yazarın kararına ve yayının telif hakkı durumuna bağlıdır.
- b) İsteyen herkes Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde kayıtlı çalışmalara serbestçe erişip, kullanabilir.
- c) Cumhuriyet Üniversitesi mensupları, Üniversitede çalıştıkları sürece ürettikleri her türlü bilimsel ve entelektüel çalışmayı (madde 11/a bendine uygun olarak) İnternet aracılığı ile işlem yaparak Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemine kaydeder.
- d) Telif hakkı üçüncü kişi veya kurumlarda olan yayınlar, telif hakkı koşullarına göre Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne kaydedilir.
- e) Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde yer alan bilgi kaynakları kullanıldığında, kullanan kişi tarafından kaynak gösterilmesi bilimsel etik açısından gerekli ve zorunludur. Kaynak gösterilmesinde kullanılan çalışmanın adı ve yazarı ile birlikte açık arşivin URL adresi (<http://www...>) verilecektir.

**Açık Erişim Sistemi Danışma Kurulu**

**Madde 12) İlk üç yıl içerisinde her yıl, üç yılın sonunda takip eden dönemlerde her üç yılda bir Cumhuriyet Üniversitesi Kurumsal Açık Erişim Yönergesini değerlendirmek, gerekli gördüğü hallerde yönergeyi revize etme veya değiştirme çalışmaları yapmak üzere Cumhuriyet Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Danışma Kurulu adıyla bir kurul oluşturulmuştur. Kurul, Rektör veya görevlendireceği rektör yardımcısının başkanlığında:**

- a) Bilgi İşlem Daire Başkanlığı temsilcisi,
- b) Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı temsilcisi,
- c) Rektör tarafından belirlenen Fakülte/Yükseköğretim ve Enstitü temsilcilerinden oluşur.

**Yürürlük**

**Madde 13) Bu yönerge Cumhuriyet Üniversitesi Senatosunca kabul edildiği 10/09/2014 tarihinde yürürlüğe girer.**

**Yürütme**

**Madde 14) Bu yönergeyi Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü yürütür.**